

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ПІДГОТОВЦІ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА

Науменко О.А. к.т.н., проф., Бойко І.Г. к.т.н., проф.

*(Харківський національний технічний університет сільського
господарства ім. Петра Василенка)*

*Приведені загальні положення і методичні рекомендації по підготовці
випускної кваліфікаційної роботи магістра.*

Загальні положення

Магістерська робота – це самостійна кваліфікаційна робота, підсумок теоретичної та практичної підготовки в рамках нормативної та варіативної складових освітньо-професійної програми підготовки магістрів. Магістерська робота є формою контролю набутих студентом (слухачем) магістратури у процесі навчання інтегрованих умінь, знань, навичок, які необхідні для виконання випускниками магістратури професійних обов'язків.

Мета магістерської роботи – проведення аналітичних та практичних наукових досліджень, поглиблене осмислення професійної проблеми, розробка інноваційних пропозицій у певній сфері виробництва або наукової діяльності та рекомендацій з їх впровадження.

Завдання магістерської роботи залежать від її фахового спрямування: виробничого; дослідницького; управлінського або педагогічного, та об'єкту дослідження.

Фахове виробниче спрямування магістерської роботи передбачає узагальнення набутих знань за певною спеціальністю, вдосконалення професійних здібностей для подальшої роботи в різних галузях АПК за обраним фахом.

Завданням магістерської роботи дослідницького спрямування є поглиблене вивчення досліджуваних теоретичних моделей, пошук шляхів їх

адаптації до умов розвитку науково-технічного прогресу, опанування методології, методики і сучасного інструментарію наукових досліджень.

Завданням магістерської роботи педагогічного спрямування є синтез набутих педагогічних умінь і навичок з урахуванням майбутньої специфіки роботи у вищих навчальних закладах I–II рівнів акредитації.

Магістерські роботи управлінського спрямування повинні мати практичну орієнтацію, їх головним завданням є пошук та обґрунтування ефективних методів та інструментів управління в різних галузях АПК.

Магістерська робота має демонструвати рівень фахової підготовки студента (слухача) магістратури до професійної або наукової діяльності, а саме:

- рівень оволодіння теоретичними знаннями з професійно орієнтованих і спеціальних дисциплін;

- вміння узагальнювати, аналізувати наукові джерела та статистичні дані, формулювати наукові висновки і обґрунтовувати конкретні пропозиції;

- вміння працювати з нормативно-правовими актами;

- здатність використовувати сучасні методи дослідження та інформаційні технології;

- вміння знаходити аналоги розв'язання проблеми у вітчизняній та іноземній практиці, адаптувати їх до конкретного предмета (об'єкта) дослідження.

Підготовка магістерської роботи має показати вміння студента (слухача) магістратури:

- використовувати набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички для вирішення певної проблеми виробництва або науково-дослідної роботи;

- аналізувати наукові джерела інформації;

- узагальнювати матеріали та застосовувати сучасну методику наукових досліджень при вирішенні визначеної проблеми;

- обґрунтовано використовувати статистичний та графічний матеріали, вітчизняний та міжнародний досвід при висвітленні питання, яке досліджується;

- самостійно приймати оптимальні рішення при вирішенні практичних питань, пов'язаних із виконанням магістерської роботи;

- застосувати обчислювальну техніку, сучасні комп'ютерні технології і програми.

Обов'язковими складовими магістерської роботи є: постановка мети та завдання, огляд спеціальної літератури за темою магістерської роботи, вибір методики дослідження, аналіз і висвітлення одержаних результатів, висновки та пропозиції.

Магістерська робота повинна бути написана українською мовою. Наукову інформацію в ній необхідно викладати у повному обсязі, висвітлюючи одержані результати дослідження, з детальним описом методики дослідження. Повнота наукової інформації має бути висвітлена на фактичному матеріалі з обґрунтуваннями новизни та практичного значення роботи.

Організація виконання магістерських робіт

Успішність виконання магістерської роботи великою мірою залежить від уміння вибрати найрезультативніші методи дослідження, оскільки саме вони дозволяють досягти поставленої у роботі мети. Методологія виконання магістерської роботи і вимоги до її оформлення аналогічні дипломній роботі, але в ній детальніше розкривається актуальність теми дослідження, наукова проблема і її доведення. Якомога ретельніше формується зміст вступної частини, обов'язковим є визначення об'єкта і предмета дослідження. Загальні висновки магістерської роботи виконують роль закінчення обумовленого логікою проведення дослідження у формі послідовного, логічного викладення отриманих підсумкових результатів, їх співвідношення з загальною метою, конкретними завданнями, поставленими і сформульованими у вступі. Саме результатами теоретичного і практичного

дослідження у своїй дипломній роботі магістрант має змогу засвідчити рівень наукової підготовки.

На основі цього може бути розроблений авторський курс лекцій або цикл семінарських чи лабораторних занять, система засобів наочності, педагогічні програмні засоби тощо.

Порядок виконання і захисту магістерської роботи можна подати в такій схемі:

1. Обрання теми магістерської роботи.

Теми магістерських наукових досліджень повинні відповідати напрямку професійного спрямування згідно зі спеціалізацією.

Теми магістерських робіт розробляються професорсько-викладацьким складом факультету Університету. З метою уникнення плагіату теми робіт поновлюються щороку.

Магістрант обирає тему згідно зі своєю спеціальністю, про це ним складається заява на ім'я завідувача профільноюючої кафедри (Додаток А).

2. Визначення наукового керівництва.

З метою своєчасної підготовки магістерської роботи наказом ректора Університету, згідно з поданням відповідної кафедри, погодженим з координатором програми підготовки магістрів, призначаються наукові керівники магістерських робіт. Для написання магістерської роботи за студентом (слухачем) закріплюється один науковий керівник.

Науковими керівниками магістерських робіт можуть бути доктори та кандидати наук, найбільш досвідчені наукові працівники Університету.

За одним науковим керівником закріплюється до 5 студентів магістратури на навчальний рік.

Науковий керівник магістерської роботи:

- здійснює керівництво підготовкою магістерської роботи;
- формує разом із студентом (слухачем) магістратури завдання на підготовку магістерської роботи;

- контролює виконання студентом (слухачем) магістратури графіку виконання магістерської роботи;
- аналізує та контролює організацію самостійної роботи студента (слухача) магістратури;
- надає допомогу в складанні календарного плану на весь період підготовки магістерської роботи;
- рекомендує основну і додаткову літературу, довідкові та архівні матеріали, інші джерела для опрацювання за темою магістерської роботи;
- проводить систематичні консультації, визначені розкладом та призначені за необхідністю.

На допомогу магістрантам до написання робіт можуть залучатися консультанти з числа науково-педагогічних працівників вищих закладів освіти та працівників галузі, які мають значний досвід роботи.

3. Затвердження теми магістерської роботи, наукового керівництва.

Теми магістерських робіт, обраних магістрами та наукове керівництво обговорюються на засіданні відповідних кафедр і затверджуються рішенням вченої ради Університету не пізніше ніж за 5 місяців до захисту.

У необхідних випадках існує можливість зміни та корекції теми магістерського дослідження, плану роботи, заміни наукового керівництва. Ці питання вирішуються на засіданнях випускаючих кафедр не пізніше ніж за 2 місяці до терміну подання магістерської роботи до захисту.

4. Складання плану магістерської роботи.

На підставі завдання на виконання магістерської роботи та календарного плану роботи, план магістерської роботи складається магістром самостійно, узгоджується з науковим керівником і затверджується на засіданні кафедри.

5. Організація написання роботи.

Протягом навчального року магістром проводиться опрацювання наукової літератури, практичних матеріалів і визначається методологія

дослідження, аналізуються стан та шляхи розробки даної проблеми, розробляються висновки.

Навчальним планом передбачається надання магістрам вільних днів для підготовки магістерських робіт і консультацій.

У період підготовки магістерських досліджень здійснюється поточний кафедральний контроль, який проводиться методом обговорення структурних розділів магістерської роботи з визначенням необхідних моментів дослідження, що потребують опрацювання або переробки.

Кафедрою встановлюються контрольні терміни звітування магістра.

6. Рецензування.

Не пізніше ніж за місяць до захисту роботи вона подається науковому керівникові з метою підготовки ним відгуку на дослідження, а також направляється на рецензування. Рецензія може бути надана професорсько-викладацьким складом або науковцями певного фаху, які працюють у галузі проблематики, що розробляється магістром. Рецензія подається в письмовій формі.

На виконану магістерську роботу науковий керівник і рецензенти складають відгук за такою схемою:

- актуальність дослідження;
- ефективність використаної методології наукового пошуку;
- рівень використання набутих у процесі навчання в магістратурі теоретичних знань;
- перспективність запропонованих рекомендацій і висновків;
- недоліки роботи.

7. Проведення обговорення магістерської роботи, допуск до захисту.

Попереднє обговорення магістерської роботи здійснюється на засіданні профільної кафедри або спільних засідань кафедр з урахуванням висновків наукового керівника та рецензентів і має на меті проведення магістром аналізу пропозицій і зауважень, доопрацювання роботи для її захисту на ДЕК

та одержання магістром кафедрального допуску до захисту, оформленого протокольно.

8. Подання магістерської роботи до захисту в ДЕК.

До захисту допускаються магістри за умови повного виконання навчального плану. Термін подання магістерської роботи до ДЕКу - 2 тижні до захисту.

9. Організація захисту магістерських робіт.

Для захисту магістерської роботи створюються комісії за основними напрямками наукових досліджень з числа досвідченіших працівників професорсько-викладацького складу, а також із залученням керівництва галузевих управлінь у складі Голови, секретаря, трьох членів.

При захисті магістерських робіт у державну комісію подаються:

- магістерська робота з витягом з протоколу засідання профільної кафедри про допуск магістра до захисту;
- письмовий відгук наукового керівника з характеристикою діяльності магістра під час виконання магістерської роботи;
- письмова рецензія на магістерську роботу.

До комісій ДЕКу можуть подаватися й інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної магістерської роботи: надруковані статті за темою роботи, документи, що вказують на практичне застосування роботи тощо.

Захист магістерських робіт проводиться на відкритому засіданні Державної екзаменаційної комісії за участю не менш ніж половини її складу при обов'язковій присутності голови комісії. Графік роботи комісії затверджується наказом ректора Університету. Для захисту роботи магістр готує доповідь (15-20 хвилин), яка повинна відбивати зміст дослідження, його мету, завдання, предмет та об'єкт; обґрунтування вибору теми, ступеня її висвітлення в науковій літературі. Основна частина доповіді присвячується викладенню результатів за матеріалами дослідження, науково-практичних висновків і рекомендацій.

Після доповіді магістра і його відповідей на запитання оголошуються рецензії на роботу та відгук наукового керівника. Магістру надається можливість дати пояснення щодо зауважень і дати відповіді на запитання членів ДЕК. Відповіді мають бути короткими (як правило з двох-трьох речень), впевненими, чіткими, конкретно відповідати на поставлене запитання. Рішення про оцінку захисту дипломної, магістерської роботи приймається на закритому засіданні ДЕК, результат оголошується після затвердження протоколу головою ДЕК.

Випускники магістратури, які за підсумками навчання отримали диплом з відзнакою, можуть рекомендуватися Вченою радою Університету для вступу до аспірантури.

Магістри, які виконали наукову роботу, але одержали під час захисту оцінку "незадовільно", отримують довідку встановленого Міністерством освіти і науки України зразка, їм надається право повторного захисту магістерської роботи протягом одного року. При повторному захисті необхідним є проведення нового рецензування. Щодо останнього ДЕК виносить відповідне рішення і фіксує його протокольно. Рішення комісії є остаточним і оскарженню не підлягає.

Секретар комісії із захисту магістерських робіт після захисту здає їх до бібліотеки (архіву), де вони реєструються і зберігаються у фонді магістерських робіт протягом 5 років. Магістерські роботи, що мають вагоме науково-практичне значення, можуть бути, за пропозицією комісії, рекомендовані ДЕКом для опублікування у вигляді окремих навчальних посібників. За магістерськими роботами зберігається статус авторського права.

Аналіз виконання і захисту магістерських робіт в Університеті дає можливість акцентувати увагу магістрів на типових помилках, зокрема:

- зміст роботи не відповідає плану магістерської роботи або не розкриває тему повністю чи в її основній частині;

- сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта;
- мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження;
- автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат;
- не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури (останні 2-10 років) по темі дослідження;
- аналітичний огляд вітчизняних і закордонних публікацій по темі роботи має форму анотованого списку і не відображає рівня досліджуваної проблеми;
- не розкрито зміст та організацію особистого експериментального дослідження (його суть, тривалість, місце проведення, тощо), поверхово висвітлено стан практики;
- кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням;
- у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичені матеріали;
- бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту;
- як ілюстраційний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам роботи, виконана неохайно, з помилками.

Анотація

**Методические рекомендации по подготовке выпускной
квалификационной работы магистра**

Науменко О.А., Бойко И.Г.

*Приведены общие положения и методические рекомендации по
подготовке выпускной квалификационной работы магистра.*

Abstract

**Methodical recommendations are on preparation final qualifying work of
master's degree**

O.Naumenko, I.Boyko G.

*Generals and methodical recommendations are resulted on preparation of
final qualifying work of master's degree.*